

Documinte vechi

pentru istoria nationala Transilvania.

RECOGNITIONALES JOANNIS CORVINI DUCIS

quod

Joannes Bykli Castellanus Castri Hunyad Castrum Hunyad, et Castella Monostor, Mursina, et Haczeg familiaribus Joannis Ducis resignaverit 1504.

Nos Joannes Corvinus Liphoviae Dux, nec non Regnorum Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae Banus. Memoriae commendamus, quod quia fidelis noster Egregius Joannes Bykli de Bikol Castellanus Castri Nri Hwnyod ipsum Castrum nostrum Hwnyod simul cum castellis Monosthor, Mursyna et Hatzag appellatis, eorundemque pertinentiis, ad eosdem Castrum et Castellum spectantibus, et pertinentiis, quod et quae idem Johannes Bykli hactenus pro officiolatu a nobis tenuit, ac pariter cum cunctis tormentis, machinis, ingeniis, pixidibus, bombardis, et aliorum ingeniorum generibus, eorumque attinentiis, scilicet dictorum Castri et Castellorum nostrum competen. victualibus de voluntate, et comissione nostris manibus Egregiorum Emerici Thewrek de Ennynggh et Stephani Istwánffy de Kis aszonfalva familiariorum nostrum restituit et resignavit. Ideo nos eundem Johannem Bykli de et super hujusmodi dictorum Castri Castellorumque nostrum ac pertinentiarum eorundem, nec non ingeniorum, et victualium restitutione et plenaria omnimodaque resignatione quietum, et expeditum reddimus et commisimus. Imo reddimus et comittimus modis omnibus absolutum Harum nostrarum manupropria, sigilloque Nostris consignatarum vigore et testimonio Literarum mediante. Datum in

Castro Nostro Krappyna. In vigilia festi assumptionis Beatissimae Marie Virginis. Anno D. 1504. Joannes Corvinus, Dux. Manuppra. (L. S.)

Originale in duplici papyro patenter emanatum sigilloque Annulari ejusdem Ducis super cera rubra papyro obducta impressivo communitum exstat in Archivo fisci R. Tranniei fasc. 88. Lib. I. Tom. I. Litt. B.

RELATORIAE

quod

Casparus Török de Birtz et Enning ejusque Fratres statuti fuerint in loco Thulia dicto in Ctu Hunyad habito Anno 1515.

Capitulum Ecclae Alb. Trannae omnibus etc. Optimae rationis industria per hoc revera non in merito commendatur, quod ea ipsa rebus humanis succurrens oblivionisque nubilo sagaci provisione obvians mortaliu gesta praecordiis digniora Larum Testimonio mandavit perpetuari. Proinde ad Universorum Notitiam harum serie volumus pervenire, quod nos Literas Serenissimi Ppis Dni Uladisl. D. G. Regis Hung. etc. recepimus in haec Verba:

Uladisl. D. G. Rex Hungariae etc. quia nos illi Donationi, et perpetuali Collationi, quam Illustris Pps. Dnus. Georgius Marchio Brandenburger. mediantibus suis Literis, ad et super quodam loco Thulya vocato in pertinentiis Castri sui Hunyad prope quandam aquam Fejérviz nuncupatam in territorio ejusdem Possionis ipsius Bircz vocato in Cottu ipso Hunyadien. existen. habito, Fideli Nro nobili Casparo Török, ac per eum Nicolao et Naán similiter Török, fratribus ejusdem fecissé dignoscatur, Nrum Regium et gratiosum consensum praebuerimus; et nihilominus totum, et omne jus

Nrum Regium, si quod etc. in perpetuum contulerimus, velimusque eosdem per Nostrum et Vestrum homines legitime facere introduci. Super quo fidelitati vestrae harum serie firmiter praecipientes mandavimus, quatenus Vestrum mittatis hominem pro Testimonio fidedignum, quo praesente Petrus de Zalasd aut Nicolaus Szotyori vel Béke de Leczene*), sive Petrus Zacharies, neve Stephanus More de Farkadyen, sin Franciscus Mard-sina seu Gregorius de Zacharies aliis absentibus etc. (reliqua juxta solitum stilum. mandati statutorii). Datum Posenii Sabb. prox. p. festum S. Corporis Crti. An. ejusdem 1515 Regnor. nostr. Hung. An. 25. Bohaem. vero 45.

Nos igitur mandatis ejusdem S. Dni Nri Regis per omnia, ut tenemur obedire, cupientes una cum praefato Beke de Leczene homine Suo Regio Nostrum hominem videlicet discretum Magistrum Stephanum altaris R. Mathaei Apost. et Evang. in hac Ecclesia Nostra praedicta fundati Rectorem, ad praemissam Introductionem et Statutionem fideliter peragendam Nro. pro Testimonio transmisimus fidedignum. Tandem iidem ad nos reversi pariformit. nobis retulerunt eo modo: quomodo ipsi feria V. prox. a. fest. B. Mariae Magdal. nunc transactum ad praedictum locum Thulya vocatum vicinis et cometaneis ejusdem Universis, et Signanter Nobilibus. Petro de Zalasd, Joanne Mathé de Rákosd altero Joanne de prefato Leczene, Andrea Dáán et Joanne de Csolnakos, altero Joanne Cseh de Nádábor Vice Castellano dicti Castri Hunyad, item Ladislao de Eadem Nádábor, Luka de Ploszka, Joan de Cserbel, Joanne de Felső ruda Ladislao de Also Ruda, Michaelé de Poynicza, Kenezis, praeterea circumspicis et providis etc. (sequuntur nomina quorundam colonorum de Hunyad, Bircz et Buda) innibi legitime convocatis et praesentibus etc. (reliqua juxta solitum stilum statutoriarum nullo contradictore apparente). Datum 15. die diei Introductionis et Statutionis praenotatarum An. Dni. (i. e. 1515.) Venerabilibus Dnis Francisco Praeposito Gregorio Cantore absentibus.

(L. S. pendentia.)

Orig. in a. f. fasc. 88. Lib. I. Tom. I. Litt. D.

*) Hodie Lindsina Cottus Hunyad.

NECROLOG.

Consantit de Sotietatea de Lect. a Jun. Romane Oradiane la mórtea lui Ioan Bran, fostului jurist si membru factual al Sotietatei.

O lira-mi intristata, apoteosa canta;
Radica sus la Ceruri, pe cel ce a morit,
Perind d'in a vietiei gradina ca u planta.
Ce vescedi inante de ce a inflorit!

Crudel'a mórte éra ingite u sperare
Ce gintea cea Romana nutrea cu dulce dor:
Vieti'a cresce pomul, folosul mórtea are
Rapindu-l' de la dens'a cu crudul seu omor.

Geniul, teneréti'a nu'mmoia crud'a mórte.
Ce cu finitia rece nu sente indurari.
Asia pe-acest'a june cadu amar'a-i fórte.
Perind a lui vietia ca picur intru mari.

Alui vietia scurta fusese una flóre
Ce fara a deschide, de sóre fu destins.
Trecea a lui vietia pe cale 'ncantatória
De mórtea cruda inse fu in adenc depins.

Iubia a sa natiune cu anima ferbinte
Ofta cu zel, ca gintea se póta inflori;
Dar anim'a-i recita, amóre catra ginte
Incéta a sentire, incéta a dori!

Amórea in vietia cu dulce nu-i-surise:
Avere, demnetate nu l'a impregiurat.
A sa vietia numai natiunei consantise,
De care'a invidiosul pament l'a despoiat.

U lacrima 'nfocata, fratiésca sarutare
Nu l' petrecú pe densul in recele pament.
Dar Musele saluta cu désa lacrimare
A lui vietia scurta, si tristul lui morment.

Pamentului tierin'a, ear Ceriului ei lasa
Un suflet numai pentru natiune ardiectoriu;
'Natiunei suvenirea si numele-i remase,
Si mórtea sbóra 'n fala, ca un invingatoriu.

Te 'ntrista pe mormenturi, natiune despoiat
De juni dielosi si geni, cari mórtea-i-pótopi;
Blastem pe tine jace, ca mórte'a-i conjurata
Din primele-ti sperantie a stinge, a rapi!

Din comisiunea Sotietatei:

Carol Gramma.

ΣΥΝ ΑΝΘΡΩΣΤΩΝ ΛΑ ΝΕΟΛΟΓΙΣΜΩΝ.

Παύση κβεντε δικъ акътъ маі не зрѣтъ de-
spre терминъчизніе віле, віле ші вер.

Ка съ се поатъ дп лъкрѣл ачеста маі віне
жѣдека, съ фак зп естрас ал деспѣтъреї дела диче-
пѣт пѣпъ акътъ:

1) Пела диченетѣл прѣтъверей а англѣї трекът
зп артиклъ дп Телеграфъ — възжидѣсе къ зпїї те-
перї дпоиторї де ворве дптрѣ зпеле ші взне фак
песте скімосітърї пестѣверівіле къ префачереа во-
челор дпн лат. дп rom., ші дптродѣк дп лѣмѣа
поастрѣ ші не пемаї аздітъл вер къ дплтѣрареа
лзі віле, че се аолъ дп крѣдї ші дп лѣмѣа нѣстрѣ а
попорѣлѣї, — дп деспѣтъренте пофіндїл а фї маі
къ възгаре де самъ, ші маі стемпѣрадї.

2) Дп контра ачестей соѣтърї еасъ зп Фоаїе
сз Npї 16 ші 17 дпн а, т. зп артиклъ къ сіпѣл палн
де ворве, ші де асеменѣрї соѣстече; дпсѣ аргъ-
мінте дпн лѣмѣа поастрѣ пентрѣ ставерїреа лзі вер
(ваї къ аспрѣї) пѣ сѣпт: Чї тот че естре, стѣ дп
ачеасга провокаре: Провокът не Дса амї верїфіка
терминъчизнеа тѣкар къ зп есемплъ дпн тоате
крѣділе rom. кѣте сеаз скріс вер (верѣ) сеаз ті-
пѣрїт пѣпъ ла 1700 ші провокът къ дпкредїн-
даре, къ шгїт, къ пѣ ва аола нїчї зпѣл, дпн контрѣ
неологістїї аз фортъ векїз пентрѣ терминъчизнеа
дп вер, де знде апої зшор нот тѣрна ші алте
кзвіпте дп фортъ векїз. — Апої зїк маї дпколо
къ форма ачеасга векїз е ла італї, карїї зїк: go-
dover, piasever, ші фїнд къ пої ам венїт дпн Італїа
е ал пострѣ дарѣ вер, къ віле нїче лзі Чїчероне
аз пѣкѣт.

3) Дп Фоаїа дпн англ трекът сз Np. 26 дп пѣт-
тѣл ал 2. се фаче дестѣл ачестей провокъчїзні дп-
фржпжидѣсе аргѣментареа амїе: Пѣпъ жнд пої vom
аола дп лѣмѣа поастрѣ форме дѣпъ каре съ не
дпдрентѣт, съ пѣ не лѣтм дѣпъ алте форме стрѣпне
ш а. — Апої пѣзмаї зп есемплъ, чї дпкъ трїл
адѣче дпнпнте адекъ пе: ставїл, орї ставїл, деа-
вїл ші мовїл. — Макаре де ачестеа маї сѣпт дп
лѣмѣа поастрѣ прѣжт: ші дела ковейї, ковееат се
фаче: ковїл. — Акът сокотеем, къ франції про-
вокъторї нѣрендѣле віне, къ форма де сз деспѣтъ
ке аолъ дп лѣмѣа поастрѣ дп віле ші віле дп
токма ка ла латїнї ші італї, ші амїе се вор ро-
трапе: аз ватер къ ворве апалоаде дпн лѣмѣа поа-
стрѣ вор прова кѣт де кѣт чева пентрѣ вер.

4) Дпсѣ дп Npї 46, 47 ші 48 дпн Фоаїа а.
т. се ворвенте фортѣ шалте пентрѣ вер, фѣрѣ де

а се маї адѣче вре о провѣ. врѣп аргѣмент алтѣ-
де кѣт къ італїї аз вер, ші еасга е форма чеа
вѣпъ дѣпъ фїреа лѣмѣей поастре, ші ачеасга пѣмаї
есте де прїмїт; еарѣ чеаеа дп лѣмѣа поастрѣ
аолате ка пенте стерпїтърї де рїс се важокореск.

5) Дечї ек акътъ маі не зрѣтъ амїе маї аргѣ-
ментез дпкъ пентрѣ віле ші віле rom. а) Тоатѣ
матерїа кѣтїватѣ сѣпѣне а фї фост матерїа чеа
не кѣтїватѣ, дпн кареа саз кѣтїват еа: амїе ші
лѣмѣа латїнѣ чеа кѣтѣ пресѣпѣне, къ аз фост
о лѣмѣа пекѣтѣ дпн кареа саз кѣтїват еа; пре-
кѣт аз ші фост, ші ачееа аз фост лѣмѣа попорѣ-
лѣї roman. Латїнїї іп лѣмѣа кѣтѣ аз дптродѣс
терминъчїзнеа билїс; де ар фї маї фост ші алтѣ
форме, прекѣт: vile, vale, ver, поате къ ар фї
маї іптродѣс ші врѣна де ачеле; дарѣ фїнд къ пѣз
дптродѣс, такаре лзі Чїчероне нзі пѣлѣеа билїс, пѣ
пѣтем дпкелѣ ші ма ачеле, чї пѣмаї ла билїс: амїе
дарѣ дп лѣмѣа попорѣлѣї roman аз фост термі-
нъчїзнеа биле, пе кареа латїнїї дп лѣмѣа кѣтѣ
дѣпъ гречїе аз форматѣ дп билїс. — Акът дарѣ
фїндкъ лѣмѣа поастрѣ аз фост шї есте лѣмѣа по-
порѣлѣї roman чеа пекѣтѣ, дпн кареа сеаз фост
кѣтїват лѣмѣа латїнѣ чеаа дпн граматечї, де аїчї
сілїдї сѣптем а дпкелїа: дп лѣмѣа поастрѣ аз фост
віле віле маї дпнпнте де лѣмѣа кѣтѣ латїнѣ!

б) Ла дптемпларе жнд дп лѣмѣа поастрѣ
пѣ сар аола терт. віле, віле ші ар девїї сѣ о
дптродѣчет; атѣнчї іо сокотеск, къ сар кѣдеа, сѣ
вѣгѣт дп лѣмѣа поастрѣ дпн чеаеа патрѣ о фортѣ,
кареа сѣ пѣ деѣпересе мѣлѣт дела латїна ші
італїа, акът віле ші віле токма се ловеск къ атеп-
доае; еарѣ вер ар деѣперѣа лѣмѣа де парте сп.
ес. nover дп лок де нобїле, duraver шї durable,
staver шї stabile, сѣпт де парте зпа де алта къ
асеменареа. —

с) Еарѣ акът данъ одатѣ сѣ шї аолъ дп
лѣмѣа поастрѣ віле ші віле шї токма се потрї-
веск, асеменѣ зпа къ алта ка песте сѣрорї адепѣ-
рате, пѣ маї ретѣне нїче о кѣсѣ, нїче о дпнѣїелѣ
де а се маї контрарїа чїнеа.

д) Се vede дпн провокъчїзне адрїат: кѣтѣ
апѣрѣторїї лзі вер дпкъ цї аз шгїт, къ се аолъ
дп лѣмѣа поастрѣ зѣпѣ віле ші віле, де ачееа
саз аазпекат а дптродѣче не вер.

е) Вер дпнпнтѣа зпа е дп фортѣ пѣре прѣпѣс,
кѣї корчїтърѣ немѣдеск, ші доарѣ пѣмаї дп нѣр-
дїле Італїї де есѣ а дп граїз, зндесѣ атепѣпѣлї
італїї къ немѣдїї, ачѣрѣрѣ лѣмѣа арї пѣлѣт ер. —
Шї нзі фортѣ волѣрїкѣ, фїнд къ арѣ ерѣ чїа пе

зрѣтъ; дн итали ши романа тоате ворбеле есѣ дн
вокале не зрѣтъ, пѣтаи ачест вер нѣ. — Latinеле
fel, mel ш. а. rom. се зик: вере, мере; дакъ ар фи
вер фѣкѣт дѣнѣ фѣре романикъ дѣн вѣле, ар авѣ
дн fine е адекъ: вере, амавере.

Latinѣ vel, не rom. се зиче нѣ вер — ги орѣ
сеах верѣ, прекѣт: орѣ чѣне сеах верѣ чѣне; ear нѣ
вер чѣне. — — Dѣнд даръ кѣ амѣдоае тѣнѣле
фанатѣстѣл дѣнвѣстѣк дн латѣрѣ, сѣ фѣм маѣ до-
шолѣ ши кѣ маѣ таре вѣгаре де самѣ дѣтрѣ лѣ-
сареа ши дѣтродѣчереа ворбелор. Проведереѣ теа
ме асекѣреасѣ: кѣ мѣлг доѣ аѣ, ши се ва дѣнѣиѣга
о содѣетате магарѣ дн кавселе лѣгератѣреѣ поастрѣ!!

Дн 3. Ianuarіѣ к. в. 1854,

М. П.

ЖИЖІА

Leceadѣ imitatѣ dѣуре zіchера попоранѣ.

(Ankeierea.)

Атѣнѣ де ла Рѣсѣрѣт
Пѣгѣнѣ варварѣ кѣ крѣзѣме,
Дн Молдова аѣ венѣт,
Дн атѣта, зеѣ, кѣтѣме,
Кѣ маѣ лесне не ера
Фрѣнзеле а нѣтера.

Де кѣцѣтѣл стѣрпѣторѣѣ,
Зѣчеа 'н царѣ столѣрѣ крѣпте,
Нѣмаѣ отѣл фѣзѣторѣѣ
Адѣпост аѣла ла нѣпте,
Пре поѣ Скѣтѣла а лѣса
Дѣрѣшѣнтѣла нѣ ерта.

Не кѣнд поаптеа не рѣгатѣ,
Лѣпгѣ-алтаре, проштѣрѣпте,
Трѣтѣрѣнде аскѣлатѣѣ
Кѣм вѣнеаѣ столѣрѣ темѣте,
Де каѣ тропот сѣпѣторѣѣ
Фреатѣт дѣнд фѣорѣторѣѣ.

Ка порѣшѣл сѣпѣтѣнтат,
Кѣнд де гѣлѣ се вѣнеазѣ,
Сѣв арѣнѣ сѣре-а фѣ скапат
А ле тамѣт, тѣнѣлеазѣ,
Аша тоате ан кѣзѣт

Дн цѣнѣнѣ ла'ѣл Крѣчѣѣ скѣт.

Doamne! zic'am, de nѣѣ vrea
Сѣ не тѣнтѣ прѣн мѣнѣне,
De deofaіѣтѣ а скѣпа
Фѣлѣрѣл сѣ не degeпe,
Аѣ vіvіпте*), zі кѣвѣнт
Сѣ не 'пгѣтѣ-ачест пѣтѣнт.

Атѣнѣ еакѣ рѣсѣрѣ
Престе поѣ алѣ зѣлеѣ соаре,
Спаіѣта дѣнтре поѣ перѣ,
Не сѣѣла о дѣлѣе воаре,
Аватѣ окѣѣ пре пѣтѣнтѣ,
Дар-пѣтѣнт еѣ нѣ маѣ сѣнтѣ!

Кѣ кѣ Скѣтѣл кѣѣндат,
Дн пѣтѣнт тѣ дѣнѣнд не,
Шѣ атѣнѣ с'ѣѣ реверѣсат
Престе поѣ zda тѣрѣ,
Шѣнтре каре пѣтѣнт фѣндѣ
Нѣтаѣ рѣзеле нѣтрѣндѣ.

Авола лѣпг'ѣн алтар
Сѣв о волѣтѣ крѣстѣлѣнѣ,
Не нѣстрѣазѣ zіe-ш харѣ,
Пѣтѣнт зѣла чеа сѣнѣнѣ,
Кѣнд крѣдѣнда ва аѣла,
Дн жѣдедѣ кѣвѣнѣ-са.

De л' Алтаѣ**) пѣн' ла Карпат,
Варварѣлор сѣнѣндѣ
Крѣвѣцѣл аѣ сѣлѣверат,
Ка н' арѣна дѣн нѣстѣе,
Нѣчѣ о зрѣтѣ де-аѣлор пас
Декѣт нѣтѣл'ѣѣ рѣтѣс.

Дар фѣртѣнеде кѣнд такѣ,
Шѣндеде нѣ потѣ сѣ нѣгѣ,
Кѣар дѣн сѣнѣл честѣѣ лѣкѣ
Се дѣладѣ-а поастрѣ рѣгѣ,
Кѣтрѣ Дѣтнезѣла сѣнт
Пѣнтр' а патрѣѣ пѣтѣнт

О тѣ! че аѣ азѣг,
Чест зрѣк пѣлѣ де мѣнѣне,
Фѣе 'н кѣѣѣт тѣнѣрѣт
Шѣ ла тот непотѣл сѣнѣне:
„Пѣнтрѣ патрѣѣ шѣ Zeѣ
Сѣ просѣоаре траѣла сѣѣ!“

Кѣнд ачесте-аѣ дѣкѣѣтѣ,
Се дѣкреадѣ а аѣнѣ'ндѣ,
Шѣ кѣ Dzіna не дѣчетѣ
Пѣасѣеле се акѣѣндѣ!
Нѣчѣ алт отѣ о маѣ вѣзѣт,
Дар Leceada н'ѣѣ тѣкѣт!

Г. Асакѣ.

*) Фѣнд дн вѣеада.

**) Алтаѣ, нѣне де тѣнѣдѣ Асѣѣ централе, де
vnde аѣ венѣт Атѣла.